

Міжнародний гуманітарний університет
Інститут права, економіка та міжнародних відносин
Кафедра державно-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор

Міжнародного гуманітарного
університету
доц. Громошенко КВ

«20» 08

2020 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія держави і права

Рівень вищої освіти

початковий рівень (короткий цикл)

(назва рівня вищої освіти)

Ступінь вищої освіти

МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР

(назва ступеня вищої освіти)

Спеціальність

293 «Міжнародне право»

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма

«Міжнародне право»

(найменування освітньої програми)

Викладачі	к.ю.н., доцент Атаманова Н.В.
Профайл викладачів	https://scholar.google.com/citations?user=UuOs8mEAAAAAJ&hl=en&citsig=AMD79ooamgAUT51-e0S2wv8upzhd9FR2Ug
Контактний тел.	097-273-21-40
E-mail:	kafedrat@gmail.com
Сторінка курсу у Moodle	https://moodle.mgu.edu.ua/course/view.php?id=59
Консультації	Очні – кожну п'ятницю у кабінеті 614 р. з 14-00 по 15-30. Онлайн-консультації – вібер, zoom – за замовленням студентів.

Силабус розглянуто та прийнято на засіданні кафедри державно-правових дисциплін
Протокол № 1 від 07 серпня 2020 р.

Завідувач кафедри державно-правових дисциплін _____ проф. Крижановський А.Ф.

Гарант освітньої програми _____ доц. Андрейченко С.С.

Начальник навчального відділу _____ доц. Райчева Л.І.

Проректор з науково-педагогічної роботи _____ проф. Гончарук А.Г.

1. Анотація до курсу

Теорія держави і права (ТДП) – є необхідним компонентом професійної підготовки юриста. Знання закономірностей виникнення і функціонування правових та державних інститутів, засвоєння поняттєво-категорійного апарату юриспруденції необхідні як база для вивчення галузевого законодавства та юридичних процедур, а також для вироблення та закріплення навичок та умінь практичного застосування права. Мова навчання - українська.

2. Мета та цілі курсу

Метою вивчення ТДП – є: формування у майбутніх юристів системи правових понять та концепцій існування та функціонування права і держави.

- Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія держави і права», є:
- сформуувати у студентів теоретичної бази щодо особливостей виникнення, функціонування та розвитку феноменів держави і права;
  - студенти мають засвоїти основні поняття і категорії загальнотеоретичної юриспруденції, що сформуують у них сукупність знань, умінь та навичок необхідних у процесі здійснення професіональної діяльності у всіх сферах правової реальності;
  - сформуувати прикладні навички.

3. Формат курсу

У межах навчального курсу **ТДП** студенти вивчатимуть закономірності виникнення і функціонування правових та державних інститутів, засвоють поняттєво-категорійний апарат юриспруденції, що необхідно як база для вивчення галузевого законодавства та юридичних процедур, а також для вироблення та закріплення навичок та умінь практичного застосування права.

Вивчаючи курс **ТДП**, студенти готують індивідуальні завдання за окремими темами, що цікавлять їх найбільше, виступаючи з відповідними доповідями, а також приймають участь в обговоренні усіх тем курсу.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У процесі реалізації програми дисципліни Теорія держави і права формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність до розуміння причинно-наслідкових зв'язків й уміння їх використовувати у професійній діяльності.

ЗК 2. Здатність до аналітичних та управлінських здібностей.

ЗК 5. Здатність пропонувати та обґрунтовувати власну позицію.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел за допомогою використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена громадянського суспільства, усвідомлювати цінність принципів сталого розвитку та верховенства права, захисту прав і свобод людини.

ЗК 9. Здатність до критичного аналізу та оцінки сучасних досягнень у сфері права.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 1. Знання історичних та політичних процесів розвитку держави, права, окремих правових систем, системи міжнародних відносин.

ФК 2. Розуміння загальнотеоретичних понять і категорій, системи права та законодавства, юридичної практики.

ФК 5. Уміння самостійно здійснювати наукові дослідження актуальних проблем у сфері міжнародного права, порівняльного правознавства, національного права, визначати нерозроблені або недостатньо розроблені наукові проблеми, готувати та здійснювати публічну апробацію результатів досліджень.

ФК 7. Здатність вільно володіти мовою права і юридичною технікою.

Навчальна дисципліна Теорія держави і права забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 1. Демонструвати знання у сфері теоретико-історичних, галузевих, міжгалузевих та прикладних юридичних наук.

РН 16. Сприяти здійсненню ідеї верховенства права у державі.

РН 18. Аналізувати концептуальні підходи щодо вирішення проблем міжнародного та національного права.

5. Обсяг курсу

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)	
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття
10	300	64 / 18	52 / 18
		Самостійна робота	
		184 / 264	

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	Курс, (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
2020-2021	1, 2	1	обов'язкова

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи онлайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у

пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

8. Політики курсу

У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються інтерактивні методи навчання, відбувається активне долучення студентів до обговорення кожного з питань курсу, що сприяє оволодінню ними понятійно-категорійного апарату юриспруденції. Особлива увага на заняттях приділяється вивченню виникнення, розвитку та функціонування державно-правових явищ.

На практичних заняттях можуть використовуватись різні форми та методи контролю знань студентів: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, індивідуальні завдання та інші. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності студентів на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

Підсумковою формою контролю знань є залік або іспит, який має на меті перевірити теоретичні знання та вміння застосовувати їх, вирішуючи конкретні завдання, а також уміння студентів самостійно працювати з науковою та навчальною літературою. До підсумкового контролю допускаються ті студенти, які відпрацювали всі пропущені заняття, виправили незадовільні оцінки, отримані на практичних заняттях, набрали мінімальну кількість балів і успішно здали змістовні модулі.

9. Схеми курсу I семестр

№ №	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання	Кількість годин	
						денне	заочне
1	<p>Тема 1. Теорія держави і права як наука та навчальна дисципліна</p> <p>1. Поняття та структура «юриспруденції». Система юридичної науки.</p> <p>2. Теорія держави і права в системі юриспруденції.</p> <p>3. Об'єкт та предмет теорії держави і права.</p> <p>4. Місце теорії держави і права в сучасній юриспруденції.</p> <p>5. Функції теорії держави і права</p>	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси	1-5, 7, 8, 10, 11, 14, 18	Опрацювати рекомендовану літературу.	2 акад. год.	1 акад. год.
		семінарське заняття	довіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	-

2	<p>Тема 2. Методологія теорії держави і права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та система методології юридичної науки. 2. Загальні та загальнонаукові методи теорії держави і права. 3. Міждисциплінарні та спеціально-юридичні методи теорії держави і права. 4. Порівняльне правознавство (юридична компаративістика). 	<p>Лекція</p> <p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>доповіді студентів</p>	<p>1-5, 7, 8, 10, 11, 14, 18</p> <p>Опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>	2 акад. год.	1 акад. год.
3	<p>Тема 3. Історичні та соціальні передумови буття держави і права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття суспільства та його структура. 2. Соціальні інститути. Влада як соціальний інститут. 3. Характеристика соціальної влади і соціальних норм у первісному суспільстві. 4. Основні теорії походження держави та права. 5. Східний та західний шляхи виникнення держави. 6. Історичні типи держави та права. 	<p>Лекція</p> <p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>доповіді студентів</p>	<p>1-5, 7, 8, 10, 11, 14, 18</p> <p>Опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>	2 акад. год.	--
4	<p>Тема 4. Поняття, ознаки та функції держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Держава: поняття та основні ознаки. Атрибути держави. 2. Функції держави: поняття та класифікація. 3. Характеристика основних внутрішніх і зовнішніх функцій держави. 4. Еволюція функцій держави. 5. Форми здійснення функцій держави 	<p>Лекція</p> <p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>1-5, 7, 8, 10, 11, 14, 18</p> <p>Опрацювати рекомендовану літературу</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>	2 акад. год.	2 акад. год.

5	<p>Тема 5. Форми держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Форма держави: поняття, структура, значення. Співвідношення історичного типу держави і форми держави. 2. Форма державного правління: поняття і види. Форма державного правління України. 3. Форми державно-територіального устрою: поняття і види. Форма державно-територіального устрою України. 4. Державний режим: поняття і види. Державний режим України. 	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси	1-5, 7, 8, 10, 11, 14, 18	Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	2 акад. год.
6	<p>Тема 6. Державна влада і механізм держави</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державна влада: поняття, ознаки, властивості, співвідношення з політичною владою. 2. Механізм та апарат держави: поняття, структура. Механізм держави і його роль у здійсненні функцій держави. 3. Принципи організації та діяльності державного апарату. 4. Поділ влади і система державних органів. 5. Поняття і ознаки державних органів, види державних органів. 	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси	1-5, 7, 10, 11, 14, 15, 18	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	-
7	<p>Тема 7. Політична система суспільства і держава</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки політичної системи суспільства; 2. Структура та функції політичної системи суспільства; 3. Типологія політичних систем. 4. Місце держави в політичній системі суспільства. 	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси	1-5, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 18	Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.	2 акад. год.	-
	<p>семінарське заняття</p>	семінарське заняття	Презентації, доповіді студентів		Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	-
	<p>семінарське заняття</p>	семінарське заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття	2 акад. год.	-
	<p>семінарське заняття</p>	семінарське заняття	Презентації, доповіді студентів		Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	-

8	Тема 8. Громадянське суспільство та його державна організація 1. Поняття та ознаки громадянського суспільства. 2. Структура і суть громадянського суспільства. 3. Держава та громадські об'єднання. 4. Держава і місце самоврядування.	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси Презентація доповіді студентів	1-5, 7, 8, 10, 11, 14, 18	Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	-
9	Тема 9. Демократична, правова і соціальна держава 1. Поняття, принципи і форми демократії 2. Основні підходи співвідношення держави і права 3. Правова держава: ідея, поняття, сутність та ознаки. 4. Сутність і призначення соціальної держави. 5. Історія розвитку демократичної, правової та соціальної держави	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси Презентації, доповіді студентів	1-5, 7, 8, 10, 11, 14, 18	Опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	-
10	Тема 10. Держава та людина 1. Правовий статус індивіда, його структура та види. 2. Покоління прав людини. 3. Права людини і права громадянина. Система основних прав та свобод людини і громадянина.	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси	1-5, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18	Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	-

	<p>4. Юридичні обов'язки людини і громадянина. 5. Система гарантій прав людини і громадянина в сучасній державі. 6. Міжнародні стандарти прав людини. 7. Міжнародний захист прав людини.</p>	<p>семінарське заняття</p>	<p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи</p>	<p>2 акад. год.</p>
<p>11</p> <p>Тема 11. Походження права та основні концепції праворозуміння</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Праворозуміння як категорія юридичної науки. 2. Типологія праворозуміння. Загальна характеристика сучасних концепцій праворозуміння. 3. Теорія природного права. 4. Позитивістська теорія права. 5. Соціологічна теорія права. 6. Психологічна теорія права. 7. Історична школа права. 8. Інтегральне право розуміння. 	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p>	<p>1-5,7,8,10,11,14,15,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>
<p>12</p> <p>Тема 12. Право в системі соціального регулювання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і види соціального регулювання. 2. Нормативне регулювання та норми. 3. Правове регулювання, його методи, засоби та форми. 4. Співвідношення норм права і норм моралі. 5. Співвідношення права та інших соціальних регуляторів (право і звичаї; право і релігія; право і корпоративні норми; право і політика). 	<p>Лекція</p> <p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>1-5,7,8,10,11,14,15,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>
<p>13</p> <p>Тема 13. Поняття та сутність права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки права. 2. Право в об'єктивному і суб'єктивному розумінні. 	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література,</p>	<p>1-5, 7-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>

14	<p>3. Функції права: поняття та класифікація. 4. Принципи права: поняття та призначення. 5. Класифікація принципів права.</p>	семінарське заняття	інформаційні ресурси	1-5, 7-11, 14, 18	<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи</p>	2 акад. год.	2 акад. год.
		Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси			Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.
	<p>Тема 14. Форми права</p> <p>1. Поняття «джерело» та «форма права», їх співвідношення. 2. Правовий звичай: поняття, ознаки, види. 3. Юридичний прецедент: поняття, ознаки, види. 4. Нормативний договір: поняття, ознаки, класифікація. 5. Релігійний текст як джерело права. 6. Юридична доктрина. 7. Нормативно-правовий акт: поняття, ознаки, класифікація.</p>	семінарське заняття	Презентації, доповіді студентів		<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи</p>	2 акад. год.	2 акад. год.

2 семестр

№ №	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Кількість годин	
						денне	заочне
1	Тема 15. Норма права 1. Поняття правової норми та її ознаки. 2. Види правових норм. Практичне значення класифікації правових норм. 3. Логічна структура правової норми. Структурні елементи норми права. 4. Способи викладення норм права. 5. Співвідношення норми права і статті нормативно-правового акта.	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси	1-5, 7-11, 14, 18	Опрацювати рекомендовану літературу	4 акад. год.	2 акад. год.
		семінарське заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	2 акад. год.
2	Тема 16. Система права та система законодавства 1. Система права: поняття, ознаки, елементи системи права. 2. Галузь права як базовий елемент системи права. 3. Критерії розмежування галузей права. 4. Приватне і публічне право. 5. Матеріальне і процесуальне право. 6. Система законодавства: поняття та структура	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси	1-5, 7-11, 14, 18	Опрацювати рекомендовану літературу	4 акад. год.	2 акад. год.
		семінарське заняття	Презентації, доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	2 акад. год.
3	ТЕМА 17. ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ 1. Правова система суспільства: поняття та структура 2. Типологія права та правових систем. Критерії класифікації сімей правових систем. 3. Прецедентний тип правових систем	Лекція	Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси	1-5, 7-11, 14, 15, 18	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	-

	<p>4. Нормативно-актний тип правових систем 5. Релігійний тип правових систем 6. Звичаєво-традиційний тип правових систем 7. Правова система України</p>	<p>семінарське заняття</p>	<p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи</p>	<p>2 акад. год.</p>	<p>-</p>
<p>4</p>	<p>Тема 18. Правосвідомість і правова культура 1. Поняття і структура правосвідомості. 2. Види, рівні та функції правосвідомості. 3. Правова культура особистості та правова культура суспільства. 4. Професійна правосвідомість і правова культура юриста. 5. Деформації правосвідомості. 6. Правове виховання та правова соціалізація.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу.</p>	<p>2 акад. год.</p>	<p>-</p>
<p>5</p>	<p>Тема 19. Суб'єкти права 1. Суб'єкти права: поняття та види 2. Фізичні особи як суб'єкти права 3. Юридичні особи: поняття, ознаки, види 4. Соціальна спільнота як суб'єкт права 5. Держава як суб'єкт права</p>	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>4 акад. год.</p>	<p>2 акад. год.</p>
<p>6</p>	<p>Тема 20. Реалізація та застосування права 1. Реалізація права: поняття, ознаки та форми.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова</p>	<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття Виконати завдання до самостійної роботи Підготувати реферат</p>	<p>2 акад. год.</p>	<p>2 акад. год.</p>

	<p>2. Правозастосування як форма правореалізації. Поняття і відмінні ознаки правозастосування.</p> <p>3. Стадії процесу застосування права. Вимоги належного правозастосування.</p> <p>4. Акти застосування права: поняття, особливості, види.</p> <p>5. Прогалини у праві: поняття, способи їх подолання та усунення.</p> <p>6. Юридичні колізії і способи їх вирішення.</p>	<p>семінарське заняття</p>	<p>література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>		<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p> <p>Підготувати доповідь</p>	<p>2 акад. год.</p>
<p>7</p>	<p>Тема 21. Правові відносини</p> <p>1. Правовідносини: поняття, ознаки і види.</p> <p>2. Структура правовідносин.</p> <p>3. Об'єкти правовідносин.</p> <p>4. Суб'єктивне право і юридичний обов'язок. Законний інтерес.</p> <p>5. Поняття і класифікація юридичних фактів.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>1-5,7-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>4 акад. год.</p>
<p>8</p>	<p>Тема 22. Правознаюча поведінка</p> <p>1. Правознаюча поведінка, її ознаки та види.</p> <p>2. Правомірна поведінка: поняття, ознаки, види.</p> <p>3. Правопорушення: поняття, ознаки, види.</p> <p>4. Юридичний склад правопорушення.</p> <p>5. Нетипові види правознаючої поведінки.</p>	<p>Лекція</p> <p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>1-5,7-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p> <p>Підготувати реферат</p>	<p>2 акад. год.</p>
	<p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>1-5,7-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p> <p>Підготувати реферат</p>	<p>2 акад. год.</p>	
	<p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>1-5,7-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p>	<p>2 акад. год.</p>	

9	<p>Тема 23. Юридичні наслідки правозначущої поведінки. Юридична відповідальність</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Юридична відповідальність як різновид соціальної відповідальності. 2. Позитивна юридична і негативна юридична відповідальність. 3. Мета і функції юридичної відповідальності. 4. Принципи ретроспективної юридичної відповідальності. 5. Галузеві особливості негативної юридичної відповідальності. 	<p>Лекція</p> <p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>1-5,7-11,14,18</p>	<p>Виконати завдання до самостійної роботи</p> <p>Опрацювати рекомендовану літературу</p> <p>Передивитись презентацію лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>	<p>2 акад. год.</p> <p>2 акад. год.</p>	<p>-</p>
10	<p>Тема 24. Правоутворення, правотворчість, законотворчість</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і ознаки правоутворення. Правоутворення і правотворчість. 2. Правотворчість: поняття, ознаки, функції. 3. Принципи правотворчості. 4. Види правотворчості. 5. Поняття і основні стадії законотворчості. 6. Поняття і форми систематизації нормативно-правових актів. 	<p>Лекція</p> <p>семінарське заняття</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p> <p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>1-5,7-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p> <p>Підготувати презентацію індивідуального завдання (реферат, доповідь, есе)</p>	<p>2 акад. год.</p> <p>2 акад. год.</p> <p>2 акад. год.</p>	<p>-</p>
11	<p>Тема 25. Верховенство права, законність і правопорядок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Верховенство права: різні підходи. 2. Законність: поняття та вимоги (принципи). 3. Система загальносоціальних та юридичних гарантій 	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p>	<p>1-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>	<p>-</p>

<p>законності.</p> <p>4. Правопорядок і його співвідношення з громадським порядком.</p> <p>5. Проблема формування світового правопорядку</p>	<p>Презентації, доповіді студентів</p>	<p>семінарське заняття</p>	<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>	<p>2 акад. год.</p>	<p>-</p>
<p>12</p> <p>Тема 26. Тлумачення правових норм</p> <p>1. Поняття та значення тлумачення правових норм.</p> <p>2. Суб'єкти тлумачення норм права.</p> <p>3. Офіційне та неофіційне тлумачення норм права.</p> <p>4. Способи (прийоми) тлумачення норм права.</p> <p>5. Види юридичного тлумачення за обсягом.</p> <p>6. Акти офіційного тлумачення (інтерпретаційні акти).</p>	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p>	<p>1-5.7-11,14,16-18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>
<p>13</p> <p>Тема 27. Юридична практика, юридичний процес, юридична техніка</p> <p>1. Поняття і структура юридичної практики.</p> <p>2. Види юридичної практики.</p> <p>3. Судова практика як вид діяльності та практичний досвід.</p> <p>4. Юридичний процес: поняття, ознаки, стадії та види</p> <p>6. Юридична техніка.</p> <p>7. Правові презумпції, аксіоми, фікції.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p>	<p>1-5.7-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>
<p>14</p> <p>Тема 28. Механізм правового регулювання</p> <p>1. Механізм правового регулювання, його елементи і стадії.</p> <p>2. Правові акти, їх види і співвідношення.</p> <p>3. Заохочення і обмеження у праві.</p> <p>4. Правова політика: поняття, види, форми, принципи.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Текст лекції, наукова література, інформаційні ресурси</p>	<p>1-5.7-11,14,18</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>

10. Система оцінювання та вимоги

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Теорія держави і права» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у Міжнародному гуманітарному університеті» та «Положення про порядок оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів передвищої та вищої освіти». Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль.

Форма контролю: залік, екзамен.

Рівень знань оцінюється:

- «зараховано», «відмінно» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має комплекс з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «зараховано», «добре» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має комплекс з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «зараховано», «добре» С - від 74 до 81 балів – Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність комплексу з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність комплексу з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність комплексу з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- «зараховано», «задовільно» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний комплекс з завданнями до самостійної роботи.
- «не зараховано», «незадовільно з можливістю повторного складання» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «не зараховано», «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань.

Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за усіма видами робіт, зазначених у таблиці нижче.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЗАЛІКУ / ІСПИТУ**

<i>Денна форма навчання</i>			Максимальна кількість балів	
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності		
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях				
1.1. Підготовка до семінарських (практичних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час семінарських (практичних) занять	30	
Виконання модульних завдань				
1.2. Підготовка до модульного контролю знань	-//-	Перевірка правильності виконання модульних завдань	10	
Виконання завдань для самостійного опрацювання				
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10	
Разом балів за обов'язкові види РС				50
II. Вибіркові				
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)				
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	10	
2.2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій, тощо	-//-	Перевірка та обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР	10	
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	30	
Разом балів за вибіркові види РС				50
III. Підсумковий контроль				
Залік / іспит			50	
Всього балів за РС			100	

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

<i>Заочна форма навчання</i>			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів
I. Обов'язкові			
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	10
За виконання модульних (контрольних) завдань			
1.2. Підготовка до модульного контролю знань	-//-	Перевірка правильності виконання модульних завдань	10
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	30
Разом балів за обов'язкові види СРС			
II. Вибіркові			
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	10
2.2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій, тощо	-//-	Перевірка та обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР	10
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	30
Разом балів за вибіркові види СРС			
III. Підсумковий контроль			
залік / іспит			50
Всього балів за РС			100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

11. Рекомендована література

Основна

1. Крестовська Н.М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права: Елементарний курс Навчальний посібник. Харків: Одиссей, 2007. 432 с.
2. Общетеоретическая юриспруденция / под ред. Оборотова. О. Феникс 2011. 436 с.
3. Основи правоведення України / С. Кивалов, П. Н. Музыченко, Н. Н. Крестовская, А. Ф. Крыжановский. Х.: Одиссей, 2007. 440 с.
4. Погорілко В.Ф., Шпиталенко Г.А. П. Правознавство: Підручник. 3-тє вид., випр. і доп. К.: Каравела, 2013. 592 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: підручник - К.: Алерта, 2011. - 504 с.

Додаткова

6. Арабаджи Н.Б. Аксіологія сучасного правового порядку : монографія. Міжнародний гуманітарний ун-т. Херсон : Олді-плюс, 2014. 188 с.
7. Вступ до теорії правових систем» / За заг. ред. О.В. Зайчука, Н.М. Онщенко: Монографія. К.: Видавництво «Юридична думка», 2006. 432 с.
8. Загальна теорія держави і права: Підручник для студентів 3-14 юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2002. 432 с.
9. Кельзен Г. Чисте Правознавство. 3 додатком: Проблема справедливості Пер. з нім. О. Мокровольського. К: Юніверс, 2004. 496 с.
10. Кравчук М. В. Теорії держави і права (опорні концепти) : навч. посіб. К.: Атіка, 2003. 288 с.
11. Кельман М. С., Мурашин О. Г. Загальна теорія держави та права: методологічні проблеми розвитку та системний аналіз: монографія Тернопіль: Тернограф, 2007 477 с.
12. Оборотов Ю.Н. Традиции и обновление в правовой сфере: вопросы теории (от познания к постижению права). Одеса: Юрид. літ., 2002. 280 с.
13. Орзик М.Ф. Личность и право Монографія. Одеса: Юридическая литература, 2005. 312 с.
14. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права і держави: навч. посібник для студ. спец. ... Юридичний факультет ; голов. ред. П. М. Рабінович. Л. : [б.в.], 2002. 312 с.
15. Розин В.М. Генезис права. Методологический и культурологический анализ. М.: NOTA BENE, 2003. 336 с.,
16. Тлумачення у правовій сфері : методичні матеріали для студентів за спеціальністю "Правознавство" / А. Ф. Крижановський, Н. Б. Арабаджи; Міжнар. гуманіт. ун-т. Херсон : Олді-плюс, 2015. 87 с.
17. Толстик В.А., Дворников Н.Л., Каргин К.В. Системное толкование норм права. М.: ИД «Юриспруденция», 2010. 136 с.
18. Хропанюк В.Н. Теория государства и права. М.: Юрист, 2001. 776 с.

Інформаційні ресурси

http://portal.rada.gov.ua	Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
http://www.kmu.gov.ua	Урядовий портал України
http://partnerstvo.com.ua/	Законодавство України
http://www.uapravo.net/	Законодавство України
http://pravoznavec.com.ua	Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури
http://www.urist.in.ua/	Український юридичний форум
http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/knigi/	Книги та підручники з права України
http://www.pbuv.gov.ua	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського

Розробник к.ю.н., доцент кафедри державно-правових дисциплін _____ Н.В. Атаманова